

Pristupnica: *mr.sc. Irena Krumes-Šimunović*
Učiteljski fakultet
35 000 Slavonski Brod

Sinopsis doktorskoga rada

HRVATSKO CRKVENO NAZIVLJE 18. ST.

Znanstveno područje: humanističke znanosti

Polje: filologija

Grana: kroatistika

UVOD

Strukovno nazivlje (terminologija) temeljna je pretpostavka svake znanosti.

Hrvatska se crkvena terminologija stvarala kroz stoljeća, od početaka hrvatske pismenosti, točnije, od prvih hrvatskih glagoljskih tekstova. To je prva hrvatska terminologija i uzor kasnijem nastanku ostalih hrvatskih strukovnih naziva.

Krajem 18. st. crkvena terminologija se uglavnom u cijelosti usustavila tako da je ovo stoljeće presudno za proučavanje osnovnog teološkog pojmovlja i njegova razvoja. Razdoblje 18. st. bogato je djelima teološke tematike kao što su brojni katekizmi, molitvenici, zbirke propovijedi...

M. Moguš zapisao je u *Povijesti hrvatskoga jezika: U posljednjem desetljeću 18. st. sve se više utvrđuje terminologija i frazeologija u gramatičkim, filozofskim, teološkim i sličnim tekstovima.*

U svom doktorskom radu istraživat ću crkvenu terminologiju 18. st. u relevantnijim hrvatskim teološkim tekstovima da bih pokazala njezinu izgrađenost i tvorbene modele.

SUVREMENE RELEVANTNE SPOZNAJE O TEMI

Nastajanje, razvoj i usustavljanje hrvatske crkvene terminologije nije do danas znanstveno i sustavno proučeno premda postoje rječnici crkvene terminologije (Šetka) i relevantni radovi iz toga područja (M. Moguš, J. Vončina, Lj. Kolenić, L. Despot, F. E. Hoško). O jeziku pak 18. stoljeća mnogo je toga napisano i istraženo.

Crkvena terminologija do sada nije izdvojena kao tematika jezikoslovnoga proučavanja i jezičnoznanstvene analize. Valja istaknuti da je objelodanjen rječnik 1976. godine fra Jeronima Šetke *Hrvatska kršćanska terminologija* (objelodanjeno je i drugo izdanje) u kojem daje popis svih termina od 16. stoljeća do svoga doba uključujući i terminologiju 18. st. Taj će rječnik biti golema pomoć u znanstvenom opisu hrvatske crkvene terminologije 18. stoljeća.

UŽE PODRUČJE RADA

Doktorski rad *Hrvatska crkvena terminologija 18. stoljeća* pripada jezikoslovnoj disciplini leksikologiji i analizira pojavnost i razvoj terminologije vezane za teološke pojmove i praktičnu crkvenu uporabu. Stručni leksik bit će analiziran s etimološkog i tvorbenog aspekta, a dodirivat će u proučavanju i razvoj funkcionalnog stila u 18. stoljeću.

CILJEVI I SVRHA ISTRAŽIVANJA I OČEKIVANI ZNANSTVENI PRINOS

U istraživanju bi se naglasak stavio na uočavanje i praćenje pojavnosti određenih termina, njihovoga variranja u vremenu (od nastajanja pa do 18. stoljeća te njihov razvoj do danas) i prostoru (oblici crkvenih termina na kajkavskoj, čakavskoj, štokavskoj i hibridnoj stilizaciji).

Očekuje se da će doktorski rad pokazati:

- trodijalektno prožimanje i zajednički književni jezik u stručnoj terminologiji
- postojanje sinonimskih parova i nizova u odnosu na latinsku, grčku, hebrejsku ili slavensku istovrijednicu
- naglašena neološka nastojanja u nedostatku domaće terminologije
- važnost kalkiranja i posuđivanja u stvaranju terminologije hrvatskoga jezika
- postojanje i važnost purizma

Crkvena terminologija 18. stoljeća bi mogla pokazati da se hrvatski leksik u tom stoljeću sustavno bogatio, proširivao i već krajem stoljeća bio barem terminološki potpuno standardiziran.

Rad bi pratio i teorijski objasnio način nastanka određenih crkvenih termina koji su utkani u hrvatsku leksičku jezgru još od srednjega vijeka. Ujedno bi unio nove znanstvene spoznaje o tvorbi i nastanku hrvatskih crkvenih termina, ali i hrvatske terminologije u cijelosti.

METODOLOŠKI POSTUPCI

Priprema za istraživanje: izbor relevantne teološke literature koja treba poslužiti za ekscerpiranje leksičke građe, upoznavanje s relevantnom znanstvenom literaturom.

Prikupljanju stručnih termina (ekscerpiranje) i znanstvena leksikološka obradba.

Komparativna metoda: usporedba s terminima u različitim hrvatskim stilizacijama i s međunarodnim terminima (iz klasičnih jezika).

Zaključak bi se temeljio na analizi korpusa uz poštivanje relevantne terminološke literature. Očekuju se nove znanstvene spoznaje o nastanku hrvatskoga nazivlja, ponajprije crkvenoga u 18. stoljeću, ali i nove spoznaje o nastanku hrvatskoga stručnoga nazivlja općenito.

STRUKTURA RADA

1. Uvod – pregled dosadašnjih spoznaja o temi, metodologija
2. Književno-povijesna događanja u 18. stoljeću u Hrvatskoj
 - 2.1. Djelovanje Crkve (pisci i djela, izvori za istraživanje, kriteriji odabira)
3. Teorijski pristup- teorijske spoznaje o terminologiji, osobito crkvenoj, terminologija 18. stoljeća
 3. 1. Nastanak termina, terminologija i književni jezik
4. Crkveno nazivlje
 - postupci stvaranja nazivlja (tvorbene postupci, preuzimanje riječi iz općega leksika, stvaranje opisnih naziva, prevođenje, preuzimanje iz klasičnih jezika, jednočlani i višečlani nazivi)
 - sinonimija
 - novotvorenice 18. stoljeća
 - purizam
5. Zaključak na temelju istraživanja: nove znanstvene spoznaje o hrvatskoj crkvenoj terminologiji, ali i hrvatskoj terminologiji općenito
6. Dodatak: mali rječnik termina 18. st.
7. Literatura

TEMELJNA LITERATURA

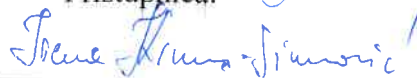
- Babić, S. (1991) *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*. HAZU. Zagreb
- Brozović, D. (2006) *O sadržaju pojma norma u leksikografiji*. Neka bitna pitanja hrvatskoga jezičnog standarda. ŠK. Zagreb
- Despot, L. (2005) *Jezik slavonskih franjevaca (do preporoda)*. Filozofski fakultet. Osijek
- Gabrić-Bagarić, D. (2001) *Raslojenost leksika u rukopisnom prijevodu Biblije Bartola Kašića*, Drugi hrvatski slavistički kongres, sv.1, Zbornik radova, Zagreb, str. 81.-86.
- Georgijević, K. (1969) *Hrvatska književnost od XVI. do XVIII. stoljeća*. Matica hrvatska. Zagreb
- Hercigonja, E. (1983) *Nad iskonom hrvatske knjige*. Liber. Zagreb
- Hoško, F. E. (1985) *Negdašnji hrvatski katekizmi*. Zagreb
- Hoško, F. E. (2001) *Franjevci i poslanje Crkve u kontinentalnoj Hrvatskoj*. Kršćanska sadašnjost. Zagreb
- Hoško, F. E. (2007) *Biskup Vrhovac između baroka i liberalizma*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2007.
- Kolenić, Lj. (1998) *Riječ o riječima*. Sveučilište J.J. Strossmayera. Osijek
- Kolenić, Lj. (2006) *Riječi u svezama*. Matica hrvatska Ogranak Osijek. Osijek
- Melvinger, J. (1984) *Leksikologija*. Pedagoški fakultet. Osijek
- Moguš, M. (1995) *Povijest hrvatskoga književnoga jezika*. Nakladni zavod Globus. Zagreb. Drugo prošireno izdanje
- Muhvić-Dimanovski, V. (2005) *Neologizmi: problemi teorije i primjene*. Filozofski fakultet. Zavod za lingvistiku. Zagreb
- Samardžija, M. (1997) *Iz triju stoljeća hrvatskoga standardnoga jezika*. Matica hrvatska. Zagreb
- Silić, J. (2006) *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*. Disput. Zagreb
- Šetka, J. (1976) *Hrvatska kršćanska terminologija*. Slobodna Dalmacija. Split
- Šundalić, Z. (2003) *Studenac nebeski. Molitvenici u hrvatskoj književnosti od 16. do 18. stoljeća (s posebnim osvrtom na Antuna Kanižlića)*. Književni krug. Split
- Tafra, B. (1999) *Povijesna načela normiranja leksika*. Norme i normiranje hrvatskoga standardnoga jezika. Matica hrvatska. Zagreb
- Turk, M. (1996) *Jezični purizam*. Fluminensia, god. 8, br. 1-2, str. 63.-79.
- Turk, M. (2002) *Tvorbene značajke kalkova*. Fluminensia, god. 14, br.1, str. 47.-66.
- Vince, Z. (2002) *Putovima hrvatskoga književnoga jezika*. Nakladni zavod MH. Zagreb
- Vončina, J. (1975) *Jezik Antuna Kanižlića*. Rad 368. Zagreb. Str. 5.-172
- Vončina, J. (1993) *Preporodni jezični temelji*. Matica hrvatska. Zagreb

Menotrica:

prof. dr. Ljiljana Kolenić

Pristupnica:

mr. Irena Krumes Šimunović

Komentor:

prof. dr. Franjo Emanuel Hoško

Prof. dr. sc. Ljiljana Kolenić
Izv. prof. dr. sc. Loretana Despot
Izv. prof. dr. sc. Irena Vodopija

Osijek, 24. siječnja 2008.

Povjerenstvo za utvrđivanje uvjeta za prijavu doktorata znanosti izvan doktorskoga studija za
mr. sc. Irenu Krumes Šimunović

Povjerenstvo **utvrđuje** da mr. sc. Irena Krumes Šimunović **ispunjava** uvjete za prijavu
doktorata znanosti izvan doktorskoga studija.

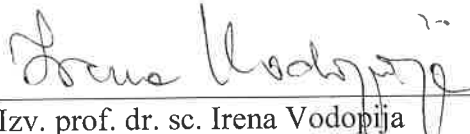
Obrazloženje:

1. Irena Krumes Šimunović obranila je magisterij znanosti iz jezikoslovlja pod naslovom *Leksik fra Ivana Velikanovića (u tiskanim djelima na hrvatskom jeziku)* na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Osijeku 2007. godine
2. Objelodanila je radove iz jezikoslovlja i sudjelovala na znanstvenim skupovima s priopćenjima iz jezikoslovlja
3. Drži nastavu na sveučilišnom studiju Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Osijeku (dislocirani studij u Slavonskom Brodu)

Prof. dr. sc. Ljiljana Kolenić

Izv. prof. dr. sc. Loretana Despot

Izv. prof. dr. sc. Irena Vodopija